

De Verloren zoon.

Lukas 15:11-32



Peulen van de Johannesbroodboom.

De johannesbroodboom (*Ceratonia siliqua*) (eng. carob tree) is een plant uit de vlinderbloemenfamilie (*Leguminosae*). De soort komt voornamelijk voor in het Middellands Zeegebied. De plant staat bekend om de hoge voedingswaarde van de peulen, die johannesbrood worden genoemd.

De verloren zoon.

Als inleiding op deze overdenking lezen wij als eerste **Lukas 18:9-14**;

De Farizeeër en de tollenaar

9 En Hij sprak ook met het oog op sommigen die van zichzelf overtuigd waren dat zij rechtvaardig waren en alle anderen minachtten, deze gelijkenis: 10 Twee mensen gingen naar de tempel om te bidden. De één was een Farizeeër en de ander een tollenaar. 11 De Farizeeër stond daar en bad dit bij zichzelf: O God, ik dank U dat ik niet ben zoals de andere mensen:rovers, onrechtvaardigen, overspelers of ook als deze tollenaar. 12 Ik vast tweemaal per week. Ik geef tienden van alles wat ik bezit. 13 En de tollenaar bleef op een afstand staan en wilde ook zelfs zijn ogen niet naar de hemel opheffen, maar sloeg op zijn borst en zei:O God, wees mij, de zondaar, genadig. 14 Ik zeg u:Deze man ging gerechtvaardigd terug naar zijn huis, in tegenstelling tot die andere. Want ieder die zichzelf verhoogt, zal vernederd worden en wie zichzelf vernedert, zal verhoogd worden.

In de gelijkenis van de “**Verloren zoon**” vertelt de Heer Jezus Christus veel meer dan dat wij als Westerse gelovigen ons vaak realiseren. De Heere kende als geen ander het Joodse gedachtegoed en alles wat daar verder aan verwant is. Wij lezen als eerste **Lukas 15:11-32** en let daar eens goed op vers 24a.

11 En Hij zei:Een zeker mens had twee zonen. 12 En de jongste van hen zei tegen zijn vader:Vader, geef mij het deel van de goederen dat mij toekomt. En hij verdeelde zijn vermogen onder hen.

Het is niet zoals ik vroeger in de Bijbelse geschiedenis hoorde dat de jongste zoon een slecht mens was omdat hij voor het overlijden van de vader zijn deel van de erfenis al op eiste. Zo zat dit niet bij de Joodse traditie, want het was zo dat de oudste zoon het bedrijf, de werkzaamheden of de landbouw van de vader voort zette en de zonen na hem met een deel van hun erfenis vertrokken om ergens anders voor zichzelf een toekomst op gingen bouwen. Tot zo ver was er nog niets op de jongste zoon aan te merken, hij voldeed aan de toen gebruikelijke traditie.

13 En niet veel dagen daarna maakte de jongste zoon alles te gelde en reisde weg naar een ver land en verkwistte daar zijn vermogen in een losbandig leven. 14 En toen hij er alles doorgebracht had, kwam er een zware hongersnood in dat land en begon hij gebrek te lijden. 15 En hij ging heen en voegde zich bij één van de burgers van dat land (Grieks: hechte zich aan hem), en die stuurde hem naar zijn akkers om de varkens te weiden. 16 En hij verlangde ernaar zijn buik te vullen met de schillen, die de varkens aten, maar niemand gaf hem die. 17 En nadat hij tot zichzelf gekomen was, zei hij: Hoeveel dagloners van mijn vader hebben brood in overvloed en ik kom om van honger. 18 Ik zal opstaan en naar mijn vader gaan en tegen hem zeggen: Vader, ik heb gezondigd tegen de hemel en tegenover u. 19 En ik ben het niet meer waard uw zoon genoemd te worden. Maak mij als één van uw dagloners. 20 En hij stond op en ging naar zijn vader. En toen hij nog ver van hem verwijderd was, zag zijn vader hem en deze was met innerlijke ontferming bewogen en hij snelde hem tegemoet, viel hem om de hals en kuste hem. 21 En de zoon zei tegen hem: Vader, ik heb gezondigd tegen de hemel en tegenover u. Ik ben niet meer waard uw zoon genoemd te worden. 22 Maar de vader zei tegen zijn slaven: Haal het

*beste gewaad tevoorschijn en trek het hem aan en geef hem een ring aan zijn hand en sandalen aan zijn voeten. 23 En breng het gemeste kalf en slacht het, en laten we eten en vrolijk zijn. 24 Want deze, mijn zoon, was dood en is weer levend geworden. **En hij was verloren en is gevonden**.*

Over vers 24 wordt vaak heen gelezen, wij lezen hier letterlijk: (Hij) was **dood** en is weer **levend** geworden. Dit wil zeggen: **Geestelijk dood**, zoals het volk Israël ook geestelijk dood was, en dit nog steeds is, het volk leeft nog steeds bij de heidenen. In het volgende ga ik hier straks op in.

En zij begonnen vrolijk te zijn. 25 Zijn oudste zoon nu was op de akker. En toen hij dichterbij huis kwam, hoorde hij muziek en reidans. 26 En nadat hij één van de knechten bij zich geroepen had, vroeg hij wat er aan de hand was. 27 Deze nu zei tegen hem: Uw broer is gekomen en uw vader heeft het gemeste kalf geslacht, omdat hij hem weer gezond teruggekregen heeft. 28 Maar hij werd boos en wilde niet naar binnen gaan. Toen ging zijn vader naar buiten en spoorde hem aan. 29 Maar hij antwoordde en zei tegen zijn vader: Zie, ik dien u al zoveel jaren en heb nooit uw gebod overtreden en u hebt mij nooit een bokje gegeven om met mijn vrienden vrolijk te zijn. 30 Maar nu deze zoon van u gekomen is, die uw bezit met hoeren opgemaakt heeft, hebt u voor hem het gemeste kalf geslacht. 31 En hij zei tegen hem: Kind, jij bent altijd bij mij en al het mijne is van jou. 32 Wij zouden dan vrolijk en blij moeten zijn, want deze broer van jou was dood en is weer levend geworden. En hij was verloren en is gevonden.

Deze gelijkenis wordt ten onrechte heel vaak in evangelisatiepreken gebruikt terwijl de genoemde situatie in

het geheel op het volk Israël is gericht. Ook deze gelijkenis gaat, zoals al de andere, geheel buiten de genadetijd, de Gemeente van de Heer Jezus Christus om. Op het moment dat de Here deze gelijkenis vertelde was Zijn Gemeente voor de mensheid nog totaal onbekend. Daarom kan ik dan ook zeggen dat gelijkenissen in eerste instantie tot onderwijs voor de Joden dienden. Natuurlijk mogen wij christenen hieruit ook lering trekken zoals de apostel aan Timothéus heeft geschreven:

2 Timothéus 3:16;

16 Heel de Schrift is door God ingegeven en is nuttig om daarmee te onderwijzen, te weerleggen, te verbeteren en op te voeden in de rechtvaardigheid.

Voor ons, de Gemeente, zijn de gelijkenissen wél tot onderwijs, maar alles wat de Heere hierin vertelt kunnen wij niet op deze genadetijd betrekken. Daarom wil ik straks een parallel trekken tussen de getrouwe Joodse gelovigen, en de verblinde Joden die zich door de antichrist en de valse profeet zullen laten verleiden.

In **Lukas 15:24** lazen wij:

*“Want deze, mijn zoon, was dood en is weer levend geworden. **En hij was verloren en is gevonden.**”*

De zoon was “*verloren*” maar dat is wel iets meer dan dat hij buiten beeld zou zijn omdat hij **zijn eigen weg** was gegaan. **Voor de vader** was de zoon echt verloren, niet vermist of zo maar vertrokken naar de heidenen. Hij leefde zonder de geboden welke Mozes in heeft moeten stellen. Dit woord “*verloren*” staat volgens de grondtekst voor een ernstige zaak.

In de Strong-codering op **Lukas 15:24** las ik de volgende verklaringen voor het hier in de grondtekst gebruikte Griekse woord "*app'ollumi*".

Het gaat om de volgende uitdrukkingen:

- 1e. Vernietigen.
 - 2e. Geheel uit de weg ruimen.
 - 3e. Afschaffen, verwoesten, onbruikbaar maken.
 - 3e. Doden.
 - 4e. Verklaaren dat iemand ter dood gebracht moet worden.
 - 5e. Overgeven in de eeuwige ellende in de hel.
- Enz.

Het was heel erg slecht met deze zoon gesteld, in principe was hij verloren. De zoon was in die zin verloren dat hij zich met het onreine in moest laten om in leven te blijven. Hij was al naar de heidenen getrokken en nu ging hij ook nog eens onreine dieren hoeden. Door het hoeden van de varkens was hij zelf ook onrein geworden en daardoor kon hij de sabbat ook niet meer vieren.

In een rabbijns boek staat te lezen dat iemand die zwijnen hoedt vervloekt is. En wie was vervloekt kon, en mocht, niet meer in de Tempel komen, niet verder dan **buitenste voorhof**, de voorhof der heidenen. Hij moest daardoor de godsdienst van de vader loochenen.

En met de zoon, **ook het volk Israël**, dat haar Here en God met het hart had verlaten. Dit wilde de Heer Jezus dus duidelijk maken met deze gelijkenis. Dat Israël de Heere God met het hart had verlaten blijkt wel uit de kruisiging van haar Messias.

Uiterlijk en religieus had Israël haar God niet verlaten.

Maar zoals wij weten, uit o.a. de profetieën van Hosea, was de religie voor het merendeel van de Israëlieten geen echte relatie meer met de Here God.

Zo lang de Heere op aarde was onderwees Hij het Joodse volk, het volk dat haar speciale positie in feite naast zich neer had gelegd. Vandaar dat de Heere ook de in Zijn onderwijs aan bekende gedachten en leringen gebruikte zodat het volk zou kúnnen begrijpen wat Hij bedoelde. Hij haakte op actuele zaken en gezegden in opdat duidelijk mocht worden wat Hij bedoelde.

Wanneer wij klakkeloos accepteren wat vroegere vertalers hebben weergegeven ontgaat ons ook de essentie van hetgeen de Heere in deze gelijkenis heeft bedoeld. Het gaat er om dat wij zelf gaan onderzoeken wat de Here nu werkelijk wilde zeggen. De vertaling van het Nederlands Bijbel Genootschap vertaalt het voer wat de varkens in de gelijkenis krijgen met “**schillen**”. Ergens zit de NBG '51 er niet eens zo veel naast, het is wel zo dat ze niet vermeld hebben welke schillen dit dan zouden zijn.

De Staten Vertaling spreekt in deze tekst over “**drab**”. Vroeger in mijn jeugd werden uitgesorteerde aardappelen, te kleine, of ook wel te ver doorgegroeide aardappelen, gekookt en samen met vismeel en keukenafval aan de varkens gevoerd. Dat soort varkensvoer kon met recht “**drab**” worden genoemd.

Maar in deze gelijkenis moeten we niet denken aan vies drab van aardappelschillen of ander keukenafval, maar aan de “**peulen**” van het Johannesbrood. De Strong-codering van de grondtekst zegt ook dat deze drab of schillen in **Lukas 15:16** de vrucht van de Johannesbroodboom betreft.

Deze Johannes broodboom, *Ceratonia siliqua*, is rondom de Middellandse-zee veel aangeplant vanwege haar voedzame, zoetige, peulen. Niet de zaden, maar de peulen, eigenlijk de schillen, zijn heel voedzaam en zoet. De Johannesbrood-boom zou zijn genoemd naar Johannes de Doper toen hij voor zijn optreden in Israël in de woestijn leefde. Maar dat kan de oorspronkelijke naam niet zijn want eeuwen voordat Johannes de Doper leefde was deze boom al een bron van hoogwaardig voedsel voor de dieren **én voor de armen!** Zelfs in tijden van zeer grote droogte, en alles in het land is verdroogd en verdord, produceert de Johannesbroodboom dankzij een uitgebreid wortelstelsel volop peulvruchten.

In de tijd van de Heer Jezus Christus was er een bekende Joodse spreuk *“Als de Israëlieten Johannesbrood nodig hebben, dan keren zij terug tot God”*.

De gelijkenis van de verloren zoon komt met deze wetenschap in een ander perspectief te staan. De toehoorders begrepen dus heel goed wat de Here met deze gelijkenis bedoelde, Hij haakte namelijk op het bekende gezegde in. En dat niet alleen want de Heere gaf duidelijk aan dat er een hongersnood in het land waar de zoon verbleef heerste en dat hij daarna zelfs naar varkensvoer, peulen van de Johannesbrood-boom, verlangde. Hij verlangde naar het voedsel van de dieren en de armen maar niemand gaf het hem als voedsel.

Hij verlangde er naar zoals het volk Israël er, volgens het rabbijnse spreekwoord, ook eens naar zal verlangen.

Lucas 15:14-16;

*14 En toen hij er alles doorgebracht had, kwam er een zware hongersnood in dat land en begon hij gebrek te lijden. 15 En hij ging heen en voegde zich bij één van de burgers van dat land, en die stuurde hem naar zijn akkers om de varkens te weiden. 16 En hij verlangde ernaar zijn buik te vullen met de schillen, die de varkens aten, **maar niemand gaf hem die.***

En als je geen eten krijgt zul je het ongevraagd moeten pakken. Mogelijk beseften ze door deze gelijkenis heel goed dat met de verloren zoon het ongehoorzame deel van de Israëlieten door de Heer werd bedoeld. Maar **wel** de ongehoorzame Israëlieten die uiteindelijk tot inkeer en berouw komen. Symbolisch gezien hadden ze, Israël, de Johannesbrood-boom hard nodig.

Ik wil nu eerst een uitstapje maken naar de inkeer van dat deel van het volk Israël dat evenals de verloren zoon uit Lukas 15 de zondige omstandigheden los zal laten en tot God de Vader terug wil keren. De verloren zoon liet de heidense wereld los en kwam tot inkeer en berouw. Hij keerde terug naar zijn vader die hem met grote blijdschap in de armen sloot en zelfs een groot feest organiseerde.

De jongste zoon had heel zijn bezit er door heen gejaagd als wij de oudste zoon, die **vol wrok** zat, mogen geloven:

Lukas 15:25-31;

22 Maar de vader zei tegen zijn slaven: Haal het beste gewaad tevoorschijn en trek het hem aan en geef hem een ring aan zijn hand en sandalen aan zijn voeten. 23 En breng het gemeste kalf en slacht het, en laten we eten en vrolijk zijn. 24 Want deze, mijn zoon, was dood en is weer

levend geworden. En hij was verloren en is gevonden. En zij begonnen vrolijk te zijn. 25 Zijn oudste zoon nu was op de akker. En toen hij dichterbij huis kwam, hoorde hij muziek en reidans. 26 En nadat hij één van de knechten bij zich geroepen had, vroeg hij wat er aan de hand was. 27 Deze nu zei tegen hem: Uw broer is gekomen en uw vader heeft het gemeste kalf geslacht, omdat hij hem weer gezond teruggekregen heeft. 28 Maar hij werd boos en wilde niet naar binnen gaan. Toen ging zijn vader naar buiten en spoorde hem aan. 29 Maar hij antwoordde en zei tegen zijn vader: Zie, ik dien u al zoveel jaren en heb nooit uw gebod overtreden en u hebt mij nooit een bokje gegeven om met mijn vrienden vrolijk te zijn. 30 Maar nu deze zoon van u gekomen is, die uw bezit met hoeren opgemaakt heeft, hebt u voor hem het gemeste kalf geslacht.

Ogenschijnlijk leefde de oudste zoon naar de wil van de vader en gehoorzaamde hij hem. Maar of dit echt van harte is gegaan, of hij dit vanuit de juiste motieven deed, kun je je afvragen. Zijn reactie is op z'n minst bedenkelijk te noemen, meer plichtmatig dan uit liefde voor zijn vader, hij spreekt namelijk over “*dienen*”, dat is meer een dienen als een knecht. Wij lezen in vers 29;

*Maar hij antwoordde en zei tegen zijn vader: Zie, **ik dien u al zoveel jaren en heb nooit uw gebod overtreden en u hebt mij nooit een bokje gegeven om met mijn vrienden vrolijk te zijn.***

De oudste zoon zag zijn relatie met de vader als een zaak van dienen, plichten en geboden en om daarmee bij zijn vader in een goed blaadje te komen.

In overdrachtelijke zin zou je kunnen zeggen dat mensen, **vooral de Joden**, proberen de Heere God te behagen door strikt de wet en de geboden te onderhouden.

Maar dan moet je ook stellen dat er geen persoonlijk relatie met de Here God aanwezig is of kan zijn. Dit is een voor de mens gevaarlijke situatie, want waar geen persoonlijke relatie met de Heere God is kan er ook een opening naar een valse religie ontstaan. Wie een persoonlijke relatie met de Here God heeft zal standvastig kunnen blijven, ook al is het wachten op wat de Here God zal doen een kwestie van een lange adem.

De Bijbel, het Oude Testament, verhaalt van gelovigen in Israël die een persoonlijke omgang met de Here God hebben gekend en dat zelfs **de Geest van de Heere** op hen was. Dit wil dus zeggen dat er onder de bedeling van de wet een persoonlijke relatie met de Heere God heel goed mogelijk was en dat Zijn Geest zelfs op mensen gelegd kon zijn. Dit zal ook in de toekomst weer het geval zijn als een deel van het volk Israël, evenals de verloren zoon, weer toenadering tot de Heere God zal zoeken.

Een in de Bijbel bekende man, en een vrouwelijke profetes, die alle twee kennelijk in een warme relatie met de Heere God leefden waren in de Tempel aanwezig op het moment dat de Heer Jezus Christus **naar de wet** aan de Here God werd voorgesteld.

Lukas 2:25-26;

25 En zie, er was een man in Jeruzalem, van wie de naam Simeon was, en die man was rechtvaardig en godvrezend. Hij verwachtte de vertroosting van Israël en de Heilige Geest was op hem. 26 En hem was een Goddelijke

openbaring gegeven door de Heilige Geest dat hij de dood niet zien zou voordat hij de Gezalfde van de Heere zou zien.

Lukas 2:36-38;

36 Ook Anna was er, een profetes, een dochter van Fanuel, uit de stam van Aser. Zij was op hoge leeftijd gekomen en had na haar meisjesjaren zeven jaar met haar man geleefd. 37 En zij was een weduwe van ongeveer vierentachtig jaar, die de tempel niet verliet en met vasten en bidden God dag en nacht diende. 38 En zij kwam er op dat moment bij staan en beleed eveneens de Heere, en zij sprak over Hem tot allen die de verlossing in Jeruzalem verwachtten.

Deze twee mensen waren niet als de oudste zoon in de gelijkenis. De oudste zoon volgde de vader omdat het moest, omdat hij meende bevelen te moeten gehoorzamen.

Maar Simeon, als ook Hannah, wisten dat hun relatie uit liefde voor de Here God bestond, ze volgden zeker ook de wet, maar zagen daarin kennelijk de hand van de liefdevolle God. Simeon, als ook Anna, wisten dat ze de Gezalfde, de Verlosser, de Messias tijdens hun leven zouden zien, ondanks dat ze de wet volgden.

Dit laat ons zien dat deze oude mensen meer waarde aan het Levende Woord van de Heere God gehecht waren dan aan de leringen van de Schriftgeleerden. Deze Schriftgeleerden, Farizeeën en Sadduceeën, waren door hun eigen uitleg van de wet en de profeten het zicht op de komende Messias verloren. Hun leringen zullen straks in het laatst der dagen voor een deel van de Israëlieten een drama worden.

En anderzijds zal een ander deel van de Israëlieten evenals Simeon en Anna gaan begrijpen wie ze als Messias moeten verwachten. Van de laatste groep zou je kunnen zeggen dat deze Joden evenals de verloren zoon verlangen naar de vrucht van de Johannesbrood-boom.

Dan zal het zijn zoals de Rabbijnen ooit eens hebben gezegd:

“Als de Israëlieten Johannesbrood nodig hebben, dan keren zij terug tot God”.

Maar eerst zal er een wereldheerser komen, deze wordt ook wel de anti-Christ genoemd. Zeer waarschijnlijk zal het volk Israël deze man omarmen en denken dat hij de beloofde Messias is.

Deze machthebber zal op geniale wijze vrede weten te maken tussen de Arabieren en Israël. Hij zal, naar het zich aan laat zien, een verdrag met Israël sluiten, waardoor er ongeveer drie en een half jaar vrede zal komen. De Bijbel spreekt dan ook diverse malen over een *“valse vrede”* en een *“bondgenootschap met de dood”*.

In die tijd zal de Tempel in Jeruzalem afgebouwd worden en in periode zal de antichrist ook de herstelde Israëlietische tempeldienst toe staan. In **Mattheus 24:15-22** lezen wij van het herstel van de religie onder de wet, de Heere zegt hier namelijk dat het volk moet bidden dat de vlucht niet op de sabbat zal vallen:

15 Wanneer u dan de gruwel van de verwoesting, waarover gesproken is door de profeet Daniël, zult zien staan op de heilige plaats – laat hij die het leest, daarop letten! – 16 laten dan zij die in Judea zijn, vluchten naar de bergen. 17 Wie op het dak is, moet niet naar beneden gaan

om iets uit zijn huis te halen, 18 en wie op de akker is, moet niet terugkeren naar wat hij achterliet om zijn kleren te halen. 19 Maar wee de zwangeren en de zogenden in die dagen! 20 En bid dat uw vlucht niet zal plaatsvinden in de winter en ook niet op een sabbat. 21 Want dan zal er een grote verdrukking zijn, zoals er niet geweest is vanaf het begin van de wereld, tot nu toe, en zoals er ook nooit meer zijn zal. 22 En als die dagen niet ingekort werden, zou er geen vlees behouden worden; maar ter wille van de uitverkorenen zullen die dagen ingekort worden.

De antichrist zal de Tempel binnengaan en zich tot de godheid van de aarde uitroepen. Deze valse messias zal door de Joden omarmd worden want het zal een man zijn die, valse, vrede zal brengen. Zijn herauten zijn al bezig zijn pad te effenen.

Wedergeboren mensen hebben geen excuus wanneer ze zich met deze valse gedachten en leringen in laten, want o.a. de apostel Paulus heeft hier al voor gewaarschuwd.

2 Thessalonicenzen 2:3-4;

3 Laat niemand u op enigerlei wijze misleiden. Want die dag komt niet, tenzij eerst de afval gekomen is en de mens van de wetteloosheid, de zoon van het verderf, geopenbaard is, 4 de tegenstander, die zich ook verheft boven al wat God genoemd of als God vereerd wordt, zodat hij als God in de tempel van God gaat zitten en zichzelf als God voordoet.

Voor het Joodse volk zal het anders zijn en gaan, die kennen de Nieuwtestamentische profetieën niet. De Joden zullen uiteindelijk zo ver komen dat ze, zoals de rabbijnen hebben gezegd, de schillen, de peulen, van de Johannesbroodboom

moeten gaan eten voordat de ware Messias komt. Ik ben er van overtuigd dat de Heer Jezus met de gelijkenis van de verloren zoon het volk Israël op het oog had.

Maar even zo goed ook de oudste zoon die bij de vader bleef wonen en aan zijn rechten en plichten bleef voldoen maar zoals wij al lazen een onveranderd en een hard hart had. In de jongste zoon kunnen wij het deel van het volk zien dat in zal zien dat de de antichrist de ware Messias niet kan zijn omdat hij zich in de tempel neer zet om te laten zien dat hij een god zou zijn. Dat deel van het volk zal als de jongste zoon naar de Vader, naar de Here God, vluchten en door Hem in de woestijn onderhouden worden.

Openbaring 12:5;

6 En de vrouw, Israël, vluchtte naar de woestijn, waar zij een plaats had, die door God voor haar gereedgemaakt was, opdat men haar daar zou voeden twaalfhonderdzestig dagen.

Het deel van Israël dat tot haar Schepper en God terugkeert zien wij in de jongste zoon.

En de oudste zoon? Dat is het deel dat de vormendienst, de uiterlijke gehoorzaamheid, blijft volgen en jammerlijk samen met de antichrist om zal komen.

Amen.

Bronnen:

Herziene Staten Vertaling.

Bijbelse Encyclopedie 1979, uitgave Kok Kampen:

“Al wordt de boom Zelf in de Heilige Schrift niet genoemd, de vruchten vinden wij als “draf”, die de verloren zoon begeerde Lukas 15:16. (SV; NV: schillen)

Strong Lexicon op het Nieuwe Testament:

Lukas 15:16 Codering 2769;

De naam van de vrucht, Ceratonia silqua of Johannesbroodboom (vanwege de hoornvormige peulen [in een legende in verband gebracht met Johannes de Doper]) De vrucht heeft een zoetige smaak en werd niet alleen voor varkensvoer gebruikt, maar was ook voedsel onder de armen)